

Ilmastonmuutoksen vaikutukset Lapin matkailuun

Laura Hokajärvi

Lapin Matkailuelinkeinon Liitto

Finnish Lapland
Tourist Board

Lapin Matkailuelinkeinon Liitto ja MountResilience-hanke

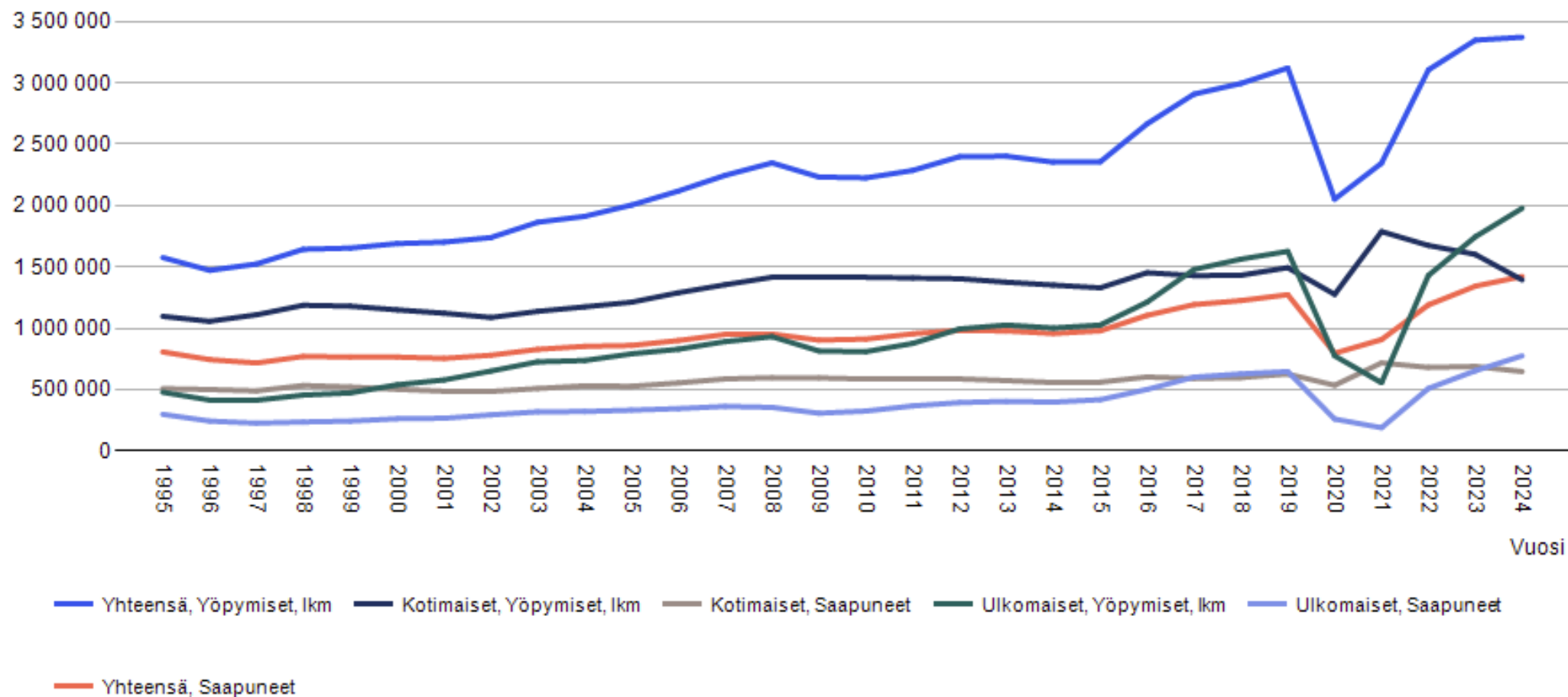
- LME työskentelee matkailun edunvalvonnassa, kehittämisessä ja hanketyössä Suomen Lapissa.
- Jäseninä matkailuyrityksiä ja matkailun alueorganisaatioita.
- Tiivis yhteistyö yritysten, kohteiden, viranomaisten, oppilaitosten, hankkeiden ja muiden matkailun kehittämisorganisaatioiden kanssa.
- Rajat ylittävä yhteistyö Ruotsin ja Norjan kanssa Arctic Europe Tourism Cluster -hankkeessa.
- MountResilience: Horisontti Eurooppa -hanke (2023–2027), joka keskittyy ilmastonmuutokseen sopeutumiseen ja sen sietokykyyn Euroopan haavoittuvimmilla vuoristoalueilla.
- Hankkeen tavoitteena on kehittää yhdessä skaalautuvia, luontoon perustuvia ja yhteisölähtöisiä ratkaisuja, jotka auttavat alueita reagoimaan ilmaston äärimmäisyyksiin ja pitkän aikavälin muutoksiin.
- 10 aluetta eri puolilla Eurooppaa – Alpeilta Pyreneille, Karpaateille, Apenniineille ja Suomen Lappiin (Skandeihin) – joista 6 on demonstraatioalueita, kuten Lappi.
- LME:n pilottiosio keskittyy Lapin matkailusektoriin ja alueeseen, joka kärsii nopeasta arktisen alueen lämpenemisestä ja kausittaisista häiriöistä.

Lapin erityispiirteet matkailualueena

- Lappi on harvaan asuttu alue, jonka asutus- ja matkailukeskusten välillä on pitkiä välimatkoja. Suurin osa Lapin matkailun päästöistä syntyy asiakkaiden liikkumisesta kohteeseen.
- Lapissa on noin 180.000 asukasta (noin 3 % Suomen koko väestöstä), ja alue kattaa noin 100.366 neliökilometriä – noin kolmanneksen Suomen kokonaispinta-alasta.
- Lapin matkailu nojaa pitkälti luontopohjaisiin elämyksiin erityisesti talvella. Matkailu on siis sesonkiperusteista, mutta kesäkausi on kasvussa. Etelä-Euroopan kuivuus ja ääri-ilmiöt voivat lisätä Lapin houkuttelevuutta.
- Vuosittain lähes 3,5 milj. yöpymistä – lähes 1,5 milj. vuosittaista kävijää, joista 2 milj. yöpymistä ja 800.000 kansainvälisiä.
- Lapin matkailu on merkittävä ala, jonka tulevaisuus riippuu kyvystä sopeutua ilmastonmuutokseen. Kalastus- ja kulttuurimatkailu ovat erityisen haavoittuvia muun muassa lohikantojen vähenemisen ja porotalouden muutosten vuoksi.
- Vihreän siirtymän vaikutukset voivat olla sekä positiivisia (esim. kalavesien palauttaminen) että negatiivisia (esim. tuulivoima- ja kaivoshankkeet).

Vuosittaiset yöpymiset ja saapuneet 1995-2024

Lappi matkailualueena ilmastonmuutoksessa

- Suomen Lappi on Suomen pohjoisin alue, joka sijaitsee suurimmaksi osaksi napapiirin yläpuolella. Sille ovat ominaisia pitkät talvet, subarktinen ja arktinen ilmasto sekä dramaattiset vuodenaikojen vaihtelut, sekä erityisilmiöt kuten kaamos, revontulet ja keskiyön aurinko.
- Alueeseen kuuluu tuntureita, laajoja kosteikkoja, boreaalisia metsiä, jokia ja tundran kaltaisia maisemia. Se on harvaan asuttu ja ekologisesti herkkä, ja siellä on merkittävää biodiversiteettiä ja perinteisiä elinkeinoja, kuten poronhoito.
- Arktiset alueet, kuten Lappi, lämpenevät 2–4 kertaa nopeammin kuin maapallo keskimäärin.
- Arvio on, että Lapin lumipeitekausi lyhenee jo vuoteen 2040 mennessä 2–3 viikolla ja lumen määrä vähenee noin 10 %.
- Luontomatkailu- ja ohjelmapalvelutarjonta on vahvasti sidoksissa kansallispuistoihin, luontoon, hiljaisuuteen, erämaahan, tuntureihin, metsään, jokiin ja järviin.
- Ilmaston äärimmäisyydet – kuten nopeasti vaihtelevat jäätymis- ja sulamisjaksot, lumen epävarmuus sekä äärimmäinen kylmyys tai kuumuus – vaikuttavat yhä enemmän maisemaan ja sen käyttöön.

Lappi matkailualueena ilmastonmuutoksessa

- Lumen epävarmuus ja vuodenaikojen vaihtelut
 - Lumipeitteen ennustamisen ja takaamisen vaikeus kasvaa, erityisesti alku- ja loppupalvella – vaikuttaa suoraan keskeisiin matkailutuotteisiin, kuten koiravaljakkoajeluihin, moottorikelkkailuun ja hiihtoon.
- Äärimmäiset sääilmiöt
 - Äkilliset kylmyysjaksot, rankkasade, myrskyt ja jäätymis-sulamisjaksot aiheuttavat häiriöitä liikenteessä, infrastruktuurissa ja matkailun turvallisuudessa.
 - Leudommat talvet ja epätavallisen kuumat kesät lisäävät riskejä ekosysteemeille, vesihuollolle ja aiheuttavat uusia terveys- ja turvallisuusongelmia sekä vierailijoille että paikallisyhteisöille.
- Infrastruktuurin haavoittuvuus
 - Syrjäisten teiden ja palveluverkostojen ylläpito on kallista muuttuvien säämallien vuoksi. Jäiset, rikkoutuneet tai tulvineet reitit vaikuttavat logistiikkaan ja matkailijoiden liikkuvuuteen.
- Epävarmuus ja riskienhallinta
 - Matkailun pk-yrityksillä ei ole työkaluja ja resursseja riskien arviointiin tai pitkän aikavälin sopeutumispäätösten tekemiseen suuren epävarmuuden edessä.

Matkailun globaalit ja arktiset trendit

- Luonto-, hyvinvointi- ja vastuullisuustrendit ohjaavat kehitystä. Lapilla voi edelleen olla kilpailuetu, jos alue onnistuu profiloitumaan kestävyiden ja ilmastokestävyiden edelläkävijänä.
- Turvallisuus, saavutettavuus ja elämyksellisyys yhä tärkeämpiä.
- Arktisen alueen kiinnostavuus kasvaa, mutta kantokyky haasteena.
- Sesonkien pidentämisen strateginen tarve.
- Matkailun oma ilmastovaikutus on huomattava, ja vastuullinen toiminta edellyttää sekä päästöjen vähentämistä että ilmastoriskien hallintaa.
- Ilmastonmuutokseen sopeutumisen toimenpiteitä on jo havaittavissa kunnissa ja kaupungeissa. Matkailun osalta ollaan vielä alkuvaiheessa.
- Yritysten ja alueiden on varauduttava sääriippuvaisuuden kasvaviin haasteisiin muun muassa kehittämällä ympärivuotisia palveluja, hyödyntämällä sääriippumattomia sisältöjä ja investoimalla monikäyttöiseen infrastruktuuriin.
- Tarkat arviot lumipeitteen vähenemisestä, suojapäivien lisääntymisestä ja sademäärien muutoksista mahdollistavat matkailualan ennakkointia ja resilienssin rakentamista.

Tulevaisuuden kehittämisspisteitä

- Ilmastonmuutoksen sietokyvyn vahvistaminen paikallisen, luontoon perustuvan sopeutumisen avulla (Nature-based Solutions, NbS): alueelliset ilmastonmuutokseen sopeutumisstrategiat tukevat yhä enemmän NBS-ajattelua.
 - Kausiluonteiset reittien muutokset eroosion vähentämiseksi ja lumivyöryriskin hallitsemiseksi mukauttamalla reitit luonnolliseen maastoon ja lumipeitteen käyttäytymiseen.
 - Metsien uudelleenistutus ja kosteikkojen ennallistaminen matkailualueilla luonnon monimuotoisuuden parantamiseksi, liiallisen sateen imeyttämiseksi ja lämpötilojen ääripäiden torjumiseksi.
 - Perinteinen ekologinen tietämys poronhoitajilta ja luonto-oppailta integroituna paikalliseen sopeutumissuunnitteluun.
 - Vierailijavirtojen ja maankäytön suunnittelu, joka on linjassa ekologisen kapasiteetin ja kasviston ja eläimistön herkkien ajanjaksojen kanssa.
- Projektien sisällä tehtävä monialainen yhteistyö tuo yhteen matkailun, ympäristötieteen ja politiikan sidosryhmät.
- Yritykset tarvitsevat käytännön työkaluja, eivät vain strategioita: konkreettisia työkaluja ilmastonmuutokseen sopeutumisen toteuttamiseen käytännössä.
 - esim. tarkistuslistoja, suunnittelupohjia, tapausesimerkkejä ja käytännön valmennusta sekä yleisesti apua kestävästä kehityksestä ja sopeutumisesta sertifikaatteihin ja ohjelmiin.

Kiitos!

laura.hokajarvi@lme.fi

Finnish Lapland
Tourist Board